

zvedamo tudi, da je naše navadno skladanje števil doma v Indiji. — V. Oblak je dodal nekaj popravkov in dostavkov spisu: «Doneski k hist. slov. dijalektologiji.» Str. 222—223. Slednji naha-jamo običajno Biblijografijo slovensko I. Tom-šiča, str. 224—40. Tajnika E. Laha poročilo z drugimi poročili vred obseza strani 241—304. Število udov je naraslo na 2200, za 43 več ko lani. Bog blagoslovi delovanje Matičino zanaprej!

J. D.

Jezičnik. *Knjiga Slovenska v XIX. veku. F. Spisal J. Marn. XXX. Leto. V Ljubljani 1892. Natisnila in založila R. Miličeva tiskarna.* Nekaj izvodov je na prodaj v Katol. Bukvarni po 60 kr. — Z žalostnim sreem pišem poročilo o najno-vejšem in — zadnjem «Jezičniku». Marnemu pisatelju in vzornemu slovstvenemu zgodovinarju so opešale telesne moči; težko, da bi še kdaj pero sukala onemogla desnica.

Celih trideset let je snoval profesor-kanonik Marn «Jezičnika», nalagal počasi pa dosledno za-klad, iz katerega bodo vedno kopali naši slov-stveni zgodovinarji in pobirali zlata zrna za veli-častno zgradbo slovenske slovstvene zgodovine.

O slovstvu slovenskem so pred Marnom pi-sali slovenski: Matija Majar v «Drobtinica» l. 1849., Ivan Valjavec l. 1853. v «Slovenski slovstveni zgodovini», Anton Janežič l. 1854. v dodatku svoje slovnice in Iv. Macun l. 1863. v «Pregledu slovenskega slovstva.» A ti spisi so deloma kmalu zastareli, deloma so bili ne-popolni odlomki, iz katerih nisi mogel dobiti jasne podobe, kako se je razvijalo naše slovstvo. Drugačno zgodovino je podaril Slovencem Mar-nov «Jezičnik». Porodivši se l. 1863. ob tisoč-letnici slovanski, kazal je nekaj let (I—VIII) razvoj slovenskega jezika in opozarjal Slovence na staroslovenščino, v dobi, ko je pisatelj njegov pričel učiti slovenščino na gimnaziji Ljubljanski. Od IX. letnika pa (1871) obdeluje kamene za zgradbo slovstvene zgodovine slovenske. V 22 letnikih je opisanih več nego 250 slovenskih pisateljev.

«Jezičnik» ne opisuje slovstvenikov po dolo-čenem in časovnem redu, ker pisatelj njegov od začetka pač sam ni mislil, da mu bo toliko vzrasla in se razširila slovstvena zgradba nje-gova, ampak opisuje jih tako in v onem redu, kakor se mu je zdelo z ozirom na čas in okoliščine važnejše in priličnejše. Vendar lahko trdimo, da nam podaja celotno zgodovino slo-venskega slovstva XVI., XVII., XVIII. in posebno obširno XIX. stoletja. L. 1888. pa je s «Knjigo staroslovensko» podal neko podlago za Knjigo novoslovensko.

«Jezičnik» opisuje slovstveno zgodovino slo-vensko po trdnih in jasnih načelih. Osebe — trdil je pisatelj vedno — naj se v književni zgodovini opisujejo le toliko, kolikor je potrebno in koristno za njeno pojasnjevanje. Pač pa naj se razlagajo knjige, a vsikdar tako, da se dobre priljubijo, slabe pa pristudijo. Ob kratkem je vsakemu pisatelju načrtan življenjepis, na to pa sledé njegova dela. Vsakemu delu se ozna-čuje obseg ali pomen in za vzgled se podaje kak odlomek iz dotičnega dela. Povsodi poudarja,

da, kakor vse stvari, preslavljalj tudi slovstvo neskončnega Boga. — Pisatelj je nad vse resnico-ljuben; piše v kratkih rekah, res jedrnato.

V 30. letniku je opisanih 20 slovstvenikov, deloma živih, deloma že mrtvih, nekaj pisa-teljevih šolskih tovarišev, pa nekaj učencev njegovih. Nekateri izmed njih so mu bili po-sebno dragi in ljubi.

Vrsto pričanja Slomšek II. — Frančišek K o-sar, nekaj let urednik «Drobtinic» in velik šolski prijatelj; nadaljuje jo marljiva književna bučela, Slovencem in Hrvatom znani Matija Valjavec-Kračmanov. Temu se dru-žita Matevž Frelj-Vitoški, ki je bil v mladih letih živahen slovstvenik, in Janez Bile, rodovitni nabožni pesnik. Za tema se vrstita pripoznani cerkveni govornik Matija Torkar in rajni Št. Peterski župnik v Ljubljani, Matija Hočevar. Dalje nas srečujejo rajna Mihael Žolgar in Jernej Križaj-Severjev, pa še živi Luka Svetec-Podgorski. Za temi se opisuje pet še živih zaslužnih du-hovnikov slovenskih: Andrej Marušič, Janez Vesel-Vesnin, Anton Zupančič. An-drej Zamejic in dr. Andrej Čebašek. Za njimi se navajata Marnova mladostna znanca Janez Terdina in Franjo Bradaška, pa dva najdražja učenca njegova Anton Kržič in dr. Anton Jeglič. K sklepu opisuje «Je-zičnik» slovstveno poslovanje pisateljevega brata Franja Marna in se poslavlja za vselej od nas s tem, da našteva slovstvena dela svojega očeta profesorja — kanonika — Josipa Marna, z opombo: «Kar tukaj o svojem književnem de-lovanju povem, povedano bodi zlasti zaradi «Jezičnika», nekdanjim vrstnikom v spomin, prihodnjim pisateljem slovstvene zgodovine pa v razumno porabo.»

Iz teh vrstic je razviden velik pomen «Je-zičnikov» v slovstvu slovenskem. Po njem je zaslulo slovensko ime; še bolj pa bode, ko nam sestavi kdo na podlagi njegovi slovstveno zgodovino. Dal Bog, da bi se sestavila tudi v pravem duhu! V tem obziru ponavljam besede Marnove v predgovoru k opisanemu «Jezičniku»: — «Kakor ni vse zlato, kar se sveti; tako ni vse dobro zrno, kar so nasejali po njivah na-šega slovstva tudi v tej knjigi opisani možje. Torej kličem o Knjigi Slovenski njenim čitate-ljem naposled še: Vse poskusite; kar je dobro, ohranite!» (I. Tes. 5, 21.)

Dr. Jos. Lésar.

Popotnikov koledar za slovenske učitelje. 1893. S popolnim imenikom šolskih oblast-nij, učiteljskih, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno-Štirskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanji v začetku šolskega leta 1892/93. VII. leto. Sestavil in za-ložil Mihael J. Nerač, nadučitelj in urednik «Popotnikov» v Mariboru. Maribor. Tisk ti-skarne sv. Cirila. Str. 198 z «Beležnico». Cena nevez. 1 gld., vez. 1 gld. 25 kr. — Letos ima ta hvale vredni koledar zopet ono obliko, ka-koršno je imel predlanskim in popreje. Ker je inseratov malo, zato ima skoro vsa knjižica učitelju zanimivo tvarino. Kar smo rekli o tem koledarju druga leta, velja tudi o tem letniku, torej ponavljamo le svoje prejšnje priporočilo.